

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΤΟΥ ΜΟΤΣΑΡΤ

Ό Μότσαρτ στη Μητέρα του

Βιργκλ 13 Δεκεμβρίου 1769

Πολυαγαπημένη μαμά !

Η ψυχή μου είναι καταχαρούμενη γιατί σ' αυτό το ταξίδι είναι τόσο διασκεδαστικά, γιατί είναι τόσο ζεστά στο άμαξι, γιατί ό άμαξάς μας είναι ένας υποχρεωτικός άνθρωπος, που όταν ό δρόμος τό επιτρέπει λίγο, τρέχει τόσο γρήγορα. Την περιγραφή του ταξιδιού την διηγήθηκε χωρίς άλλο ό μομπάς στην μαμά. Ό λόγος για τόν όποιον γράφω στη μαμά είναι ότι ξέρω τά καθήκόντά μου, και διατελώ με βαθύτατο σεβασμό, ό πιστός της υιός.

Βόλφγκανγκ Μότσαρτ

Στην αδελφή του

Carissima sorella mia—
Siamo arrivati a Wirgel

Μιλάνο 18 Δεκεμβρίου 1772

Έλπίζω ότι θα είσαι καλά, αγαπητή μου αδελφή, όταν λάβεις αυτό τό γράμμα, αγαπητή μου αδελφή, λοιπόν ανέβαινει σύντομα, αγαπητή μου αδελφή, ή όπερά μου στη σκηνή, αγαπητή μου αδελφή, (πρόκειται για τήν όπερα **Lucio Silla** που πρωτοπαίχτηκε στις αρχές τοθ 1773 και είχε 26 παραστάσεις). Συλλογίσουμε, αγαπητή μου αδελφή, και φαντάσου, αγαπητή μου αδελφή, έντονα ότι τήν βλέπεις και τήν ακούς και σύ, αγαπητή μου αδελφή, Μόνο, βέβαια, που αυτό είναι κάπως δύσκολο γιατί είναι κιόλα 11 ή ώρα. Αγαπητή μου αδελφή, αύριο θα γευματίσουμε στο **H. U. Mayer**, και γιατί φαντάζεσαι ; Μάντεψε ! Διότι μάς έχει καλέσει. Η άδριανή πρόβα θα γίνη στο θέατρο. Ό Ιμπρεσάριος όμως ό κύριος **Castiglioni**, με παρεκάλεσε να μη πάω σε κανένα τίποτα, γιατί άλλως θα τρέχουν όλοι να τήν δοθν, και έμεις δέν τό θέλουμε αυτό, λοιπόν παιδί μου σέ παρακαλώ, να μη πής παιδί μου τίποτα κι' έσύ, γιατί διαφορετικά θα τρέχουν πάρα πολλοί άνθρωποι παιδί μου. **Approposito** : ξέρεις τι μάς συνέβη έδώ ; Λοιπόν θα σοθ τό διηγηθώ. Φύγαμε άπόψε από τοθ κόμητος **Firmlan** για να έλθουμε στο σπίτι, όταν όμως φθάσαμε και άνοιξαμε τήν πόρτα, τι νομίζεις ότι έγινε τότε ; ! ! Μπήκαμε μέσα.

Έχε γειά, πνεμόνι μου, σέ φιλώ, σηκότι μου, και να μου ζήσης, στομάχι μου. Ό ανάξιος σου.

Άδελφός **frater** Βόλφγκανγκ

Στόν πάτερ **Μαρτίνι** (Διάσημος Ιταλός συνθέτης, δάσκαλος τοθ Μότσαρτ στήν αντίστιξη, για τόν όποιον αίσθανόταν άπεριόριστη εκτίμηση και άγάπη). (Γραμμένο Ιταλικά).

7 Σεπτεμβρίου 1776

Έγραφα περίου για τό καρναβάλι στο Μόναχο μία κωμική όπερα **La finta Giardiniera**. Λίγες μέρες πρό της άναχωρήσεώς μου από αυτήν τήν πόλη, ζήτησε ή έκλαμπρότης του ό έκλέκτωρ **Μαξιμιλιανός ν' άκούση** μία άντιστικτική σύνθεσή μου. Ήμουν όποχρεωμένος να συνθέσω άψε-οβύσει τά έσώκλειστα μοτέτα, για νάχουν τόν άπαιτούμενο καιρό να γράψουν στο καθαρό τήν παρτιτούρα για τόν έκλέκτωρα, να σημειώσουν τά μέρη, και να μπορούσαν να παρουσιάσουν τήν έπομένη «Κυριακή τά μοτέτα ως **Offertorium** στή μεγάλη Λειτουργία.

Αγαπητέ και σεβαστέ μου πάτερ και διδάσκαλε, σάς παρακαλώ θερμότητα, να μου πητε τή γνώμη σας γι' αυτή τήν έργασία, αθόρμητα και έλεύθερα. . . Ζω σέ μία χώρα που ή μουσική είναι άρκετά παραμελημένη. Δηλαδή εκτός τών διδασκάλων που μάς άφησαν μάς μένουν έδώ έξαιρέτως καλλιτέχνη, και πρό πάντων συνθέται βαθειάς έπιστημονικής μορφώσεως και κολού γούστου. Η κατάσταση όμως στο θέατρο είναι άξιόθρηνη, δέν έχουμε ενούχους τραγουδιστάς και δέν πρόκειται να βρούμε εύκολα, γιατί αυτοί ζητούν καλή πληρωμή, γενναιοδωρία όμως δέν συνηθίζεται σ' αυτόν τόν τόπο.

Έν τώ μεταξύ έγώ άσχολούμαι στο να γράφω εκκλησιαστική μουσική και μουσική δραματιού. Έδώ υπάρχουν άκόμα δύο κοντραποκτικότητα, οι κύριοι **Michael Haydn** και **Kajetan Adalgasser**.

Η εκκλησιαστική μας μουσική είναι άρκετά διαφορετική από τήν Ιταλική, τόσο μάλλον καθ' όσον μία λειτουργία άποτελείται από τό **Kyrie, Gloria, Credo**, τήν **Epistel** - **sonate** τό **Offertorium** ή τά **Motetta, Sanktus** και **Agnus Dei**. Άκόμα και στίς μεγάλες γιορτές, όπου ό πριγκηπικός έπίσκοπος κάνει ό ίδιος τήν λειτουργία, βασιτά τό πολύ τρία τέταρτα. Έπομένως χρειάζεται γι' αυτό τό έδος μία δίωξ ήιαίτερη έπιθεσιότης, γιατί παρ' όλη τήν βραχύτητα της πρέπει μία τέτοια λειτουργία να εκτελεσθ ή με όλα τά όργανα, συμπεριλαμβανομένων τών στρατιωτικόν σαμπύγγων. Ναι, σεβαστέ μου πάτερ έτσι είναι ! Πόσο χαρούμενος θα ήμουν άν μπορούσα να σάς διηγηθώ άκόμα περισσότερα για όλ' αυτά !

Τά σέβη μου σ' όλα τά μέλη της φιλαρμονικής εταιρείας. Πάντα με λυπεί που πρέπει να είμαι μακριά από τόν άνθρωπο που αγατώ, εκτιμάω, και θαυμάζω τόσο πολύ, και τοθ όπιου μένω πάντα.

ό ελπειθέτατος και ταπεινός δοδλος
Βόλφγκανγκ Άμαντέους Μότσαρτ

Στόν πάτέρα του

Μάναχμ 8 Νοεμβρίου 1777

Πολυαγαπημένο πάτέρα !

Δέν μπορώ να γράψω με τρόπο που να γοητεύει δέν είμαι ποιητής. Δέν μπορώ να τοποθετήσω τίς φράσεις έτσι ώστε να ρέχουν οικεία και φώς. Δέν είμαι ζω-

γράφος. Δέν μπορώ άκόμα νά εκφράσω τούς λογισμούς και τίς σκέψεις μου μέ νοήματα και παντομίμες, δέν είμαι χορευτής. Μπορώ όμως νά τά αποδώσω μέ τόνους» είμαι ένας μουσικός. Κί' έτσι λοιπόν άδριο στού **Kannbach** θά παίξω τά συγχρητήριά μου γιά τά γεννεθλία σας στό πάνω. Γιά σήμερα, θά σάς εύχηθώ, **très cher père**, άπ' δλη μου τήν καρδιά, ότι κάθε μέρα πρώτ και βράδυ σάς εύχομαι : 'Υγεία, μακροζωία και χαρά ...

Μάνχαϊμ 13 Νοεμβρίου 1777

Χθές πήγα μέ τόν **Kannbach** στού κυριού γενικού διευθυντού κόμητος **Savioff** γιά νά πάρω τό δώρο μου. Ήταν άπως τό φανταζόμουν. Όχι σέ χρέμα. Ένα ώραίο χρυσό ρολόϊ. Άλλήθεια θά μου ήταν δέκα καρολίνα προτιμώτερα άπό τό ρολόϊ, τό όποιον μαζί μέ τήν άλυσίδα, άνέρχεται σέ είκοσι καρολίνα. Στό ταξίδι χρειάζεται κανείς χρήματα. Τώρα έχω μέ τήν άδεια σας πέντε ρολόγια, και σκέπτομαι σοβαρά νά δώσω νά μου κάνουν σέ κάθε παντελόνι άκόμα ένα τσεπάκι, και όταν πηγαίνω σέ κανένα «μεγάλο κύριο» νά έχω επάνω μου δύο ρολόγια (όπως είναι μόδα τώρα) μόνο και μόνο γιά νά μήν έρθη σέ κανενός τό μυαλό πιά νά μου χαρίσει κί' άλλο, ..

Μάνχαϊμ 14 Φεβρουαρίου 1778

Ό κύριος **de Jean** ό όποιος φεύγει άδριο γιά τό Παρίσι μου πλήρωσε—γιατί δέν μπόρεσα νά τού παραδώσω παρά δύο κονταίντρα και τρία κουαρτέτα—μόνο 96 φλωρίνα (παρά 4 τά μισά) πρέπει όμως νά μου τά δώση όλα, γιατί τά κανόνισα μέ τούς **Wendling** και θά στείλω και τά υπόλοιπα. Τό ότι δέν πρέπει πρφτσα νά τελειώσω είναι πολύ φυσικό. Δέν έχω έδω όστε μιάς ώρας ήσυχία. Δέν γράφω παρά τήν νύχτα, και γι' αυτό δέν μπορώ νά σηκώνομαι πρώτ. Κί' έξ' άλλων δέν έχει κανείς πάντα άρεση γιά δουλειά. Βέβαια νά μουτζουρώνω θά μπορούσα δλη ήμέρα. Άλλά κάτι τέτοιο παρουσιάζεται έξω στόν κόσμο, και φυσικά δέν θέλω νά ντρέπομαι όταν βρίσκειται επάνω τό όνομά μου. ..

Παρίσι 11 Σεπτεμβρίου 1778.

... Τό μόνο—σάς τό λέω άπως τό αισθάνομαι—πού μέ άηδιάζει στού Σάλτομπουργκ, είναι τό ότι δέν μπορεί κανείς νά συνεννοηθί μέ τούς άνθρώπους, ότι ή μουδέν λαβαίνεται και πολύ όπ' όθην, και ότι ό αρχιεπίσκοπος δέν έμπιστεύεται έξπνους και ταξιδεμένους άνθρώπους. Γιατί σάς βεβαιώ ότι χωρίς ταξίδια (τούλάχιστον όσον άφορά τούς καλλιτέχνες και τούς έπιστόμηνους) είναι κανείς ένα κακόμοιρο πλάσμα. Και σάς βεβαιώ ότι έν ό αρχιεπίσκοπος δέν μου έπιτρέπει ένα ταξίδι κάθε δύο χρόνια, μου είναι άδύνατον νά δεχθώ τό **engagement**. Ένας άσθρωπος μέ μέτριο ταλέντο μένει πάντα μετριώτης είτε ταξιδεύει, είτε όχι, άλλα ένας άσθρωπος μέ άνώτερο—πράγμα πού χωρίς νά είμαι μάταιος ή ελαφρόμυαλος δέν μπορώ νά τό άρνηθώ γιά τόν έαυτό μου—χαλάει όταν μένει διαρκώς στού ίδιο μέρος. ..

Μόναχο 29 Δεκεμβρίου 1778

... Σήμερα δέν μπορώ νά κάνω τίποτα άλλο παρά νά κλαίω—έχω μία όπερβολικά ελαστική καρδιά ... έχω έκ φύσεως ένα άσχημο γράψιμο, τό ζέρετε, γιατί δέν έμαθα πένε νά γράφω ώραία, σ' δλη μου τή ζωή όμως δέν έγραφα χριώτερα άπό σήμερα γιατί, δέν μπορώ—ή καρδιά μου είναι τόσο πνιγμένη στού κλάμα!

Έλπίζω ότι θά μου γράψετε γρήγορα και θά μέ παρηγορηθετε. Νομίζω ότι θά είναι καλύτερα νά μου γράψετε **poste restante**. Έτσι μπορώ νά παραλάβω τό γράμμα μόνος μου. Μένω στούς **Weber** ...

Βιέννη 1 Αύγουστου 1781

... Προχθές μου έβωσε ό νεαρός **Stefani** ένα λιμπρέττο τού γιά νά συνθέσω. Μπορεί—πράγμα πού δέν τό ζέρω—νά φέρεται σέ άλλους άσχημα, πρέπει νά όμολογήσω όμως ότι γιά μένα είναι ένας καλός φίλος. Τό κείμενο είναι πολύ καλό, τούρκικης ύποθέσεως και λέγεται «Μπελμόντ και Κωνσταντίνας» ή «Απαγωγή άπ' τό Σεράϊ». Στην «σομφονία», στό κόρο τής πρώτης πράξεως, και στό τελικό κόρο θά βάλω τούρκικη μουσική. ..

Βιέννη 26 Σεπτεμβρίου 1781

... Μιά και σκεφτήκαμε νά δώσουμε τόν ρόλο τού 'Όσμίν στόν Φίσερ, ό όποιός έχει μία έξαιρετική φωνή μπάσσο και (μολονότι ό αρχιεπίσκοπος μου έλεγε ότι τραγουδά πολύ χαμηλά γιά μπάσσο και έγώ τόν διαβεβαίωσα ότι «τήν άλλη φορά» θά τραγουδήσει ψηλότερα) πρέπει νά έπωφεληθούμε ένός τέτοιου άνθρώπου, όταν μάλιστα έχει μαζί τού όλο τό έδω κοινό. Αότός λοιπόν έχει μία όρια στήν πρώτη πράξη και θά πάρη και μία στή δεύτερη. Στην έπεξεργασία τής όριας αύτης κάνω τούς ώραίους βαθείς τόνους τής φωνής του—παρά τόν Μίδα τού Σάλτομπουργκ (έννεός τόν αρχιεπίσκοπο)—νά λάψουν. Τό «Μά τά γένεια τού προφήτ» είναι βέβαια στού ίδιο τέμπο, άλλα μέ γρήγορες νότες, και έπειδή ό θυμός τού σοο φωνταίνει πρέπει εκεί πού νομίζει κανείς ότι ή όρια τελειώνει—τό **allegro assai**—όό έναν έντελώς άλλοιωτικό ρυθμό και τόνο, νά κάνει έξαιρετικώς έντόπωση. Γιατί ένας άσθρωπος πού κατέχεται άπό τόσο δυνατό θυμό, ξεπερνάει κάθε τάξη, μέτρο, και όριο, είναι έξαλλος, και ή μουσική λοιπόν όφείλει νά είναι τό ίδιο. 'Επειδή όμως τά πάθη—δυνατά και μη—δέν πρέπει ν' αποδίδονται μέχρης άηθίας, και ή μουσική άκόμα και όταν έκφράζει τήν τόσο φρικτή κατάσταση δέν πρέπει ούδέποτε νά πληγώνεται τό αούτι άλλα τουναντίον νά τό ευχαριστεί, δηλαδή νά παραμένει μουσική, γι' αυτό δέν διάλεξα σ' αυτό ένα έννο τόνο πρός τό φά (τόν τόνο τής όριας άλλα έναν συγγενικό τόν, όχι όμως τόν άμέσως επόμενο μέ **mineur** νά τόν μακρυνότερο λά **mineur** ...

Βιέννη 29 Μαρτίου 1783

Mon très cher père !

Πιστεύω ότι δέν είναι ανάγκη νά σάς γράψω πολλά γιά τήν έπιτυχία τής σουαλλίας μου, ίσως θά έχετε άκούσει σχετικά. Τό θέατρο δέν ήταν δυνατόν νά είναι πού γεμάτο, και όλα τά θεωρεία ήταν κατειλημμένα. Τό πού εύχάριστο όμως ήταν ότι παρευρήθη έπίσης και ή μεγαλειώτης τού ό αυτοκράτορα, και πόσο ευχαριστιμένους φαίνόταν, και τί χειροκρότημα μου έκανε. ... 'Η συνθήκη τού είναι νά στέλνει τά χρήματα—στό ταμείο πρίν έλθει ό ίδιος, διαφορετικά θά μπορούσα νά ύπολογίζω σέ περισσότερα, γιατί ό ένθουσιασμός τού δέν είχε όρια. Έστειλε 25 βουκάτα. ..

Βιέννη 7 Μαΐου 1783

... Θά πέρασαν έκάτο, ίσως και περισσότερα λιμπρέττα άπό τά χέρια μου, άλλα δέν βρήκα κανένα πού νά μ' άρέσει, θά έπρεπε ν' άλλάξη κανείς πολλά μέρη—και γιά ένα ποιητή είναι πού εύκολο νά γράψη έντε-

λδς καινούργιο παρά ν' ασχολείται μ' αὐτὴ τὴ δουλειά. Ἐδῶ εἶχανε κάποιον ἀββά τὸν Πόντε γιὰ λιμπρετίστα, εἶμαι ὁμως πιγνιμένος στὴ δουλειά μὲ τὶς διορθώσεις στὸ θέατρο. Ὑστερα ἔχει ἀναλάβει ὁποῦνδήποτε νὰ γράψῃ ἕνα καινούργιο λιμπρέτο γιὰ τὸν Σαλιέρι, ποῦ δὲν θὰ εἶναι ἔτοιμο πρὶν ἀπὸ δύο μῆνες. Μοῦ ὑποσχέθηκε ὅτι μετὰ θὰ γράψῃ κάτι νέο γιὰ μένα. Τώρα ποῦς ξέρεῖ ἂν θὰ μπορέσῃ ἢ δὲν θὰ θελήσῃ νὰ κρατήσῃ τὸ λόγο του. Τὸ ξέρετε καὶ σεις καλά, οἱ κύριοι Ἴταλοι, μπρὸς σοῦ κάνουν πάντα τὸν φίλο. Ἀρκεῖ, τοῦς μάθαμε. Ἄν τὰ κάνει πλάκκια μὲ τὸν Σαλιέρι, δὲν πρόκειται νὰ γράψῃ γιὰ μένα εἰς αἰῶνα τὸν ἄπαντα. Καὶ θὰ ἤθελα τόσο πολὺ νὰ παρουσιασθῶ καὶ μὲ μία λατινικὴ δπερα. . .

Βιέννη 10 Ἀπριλίου 1784

Σὰς παρακαλῶ μὴ μοῦ θυμώνετε ποῦ δὲν σὰς ἔγραψα τόσον καιρὸ, ἀλλὰ ξέρετε πόση δουλειὰ εἶχα τώρα τελευταία. Οἱ τρεῖς μου συναυλίες συνδρομητῶν εἶχαν πάρα πολλὴν ἐπιτυχία, καὶ ἡ συναυλία μου στὸ θέατρο πῆγε ἐπίσης πολὺ καλά. Ἐργαζομαι μεγάλα κοντοῖρα καὶ ἕνα κουίντετο τὸ ὅποιον χειροκροτήθηκε μὲ ἰδιαίτερο ἐνθουσιασμὸ, ἐγὼ προσωπικῶς τὸ θεωρῶ ὡς τὸ καλύτερο ποῦ ἔγραψα στὴ ζωῇ μου. Ἀποτελεῖται ἀπὸ ἕνα ὄμιον, ἕνα κλαρινέτο, ἕνα κόρν, ἕνα φαγκόττο, καὶ τὸ πιάνο. Θὰ ἐπιθυμοῦσα νὰ τὸ εἶχατε ἀκούσει. Καὶ τί ὄραϊα ποῦ ἐκτελέσθηκε! . .

Ἡ ἀφιέρωση τῶν ἑξ κουαρτέττων στὸν Χάυντν

Βιέννη 1 Σεπτεμβρίου 1785

Στὸν ἀγαπημένον μου φίλο Χάυντν!

Ἐνας πατέρας ποῦ εἶχε ἀποφασίσει νὰ στείλει τὰ παιδιὰ του ἔξω στὸν κόσμο, ἐνόμιζε ὅτι ἔπρεπε νὰ τὰ ἐμπιστευθῇ στὴν καθοδήγησιν καὶ τὴν προστασία ἐνὸς τότε περιφημοῦ ἀνδρός, ποῦ ἦταν κατ' εὐτυχὴ σύμπτωσιν καὶ ὁ καλύτερος φίλος του. Κῦτταξε ἔδω δίαισημ καὶ πολὺ τιμὴ φίλε τὰ ἑξη μου παιδιὰ. Εἶναι πραγματικά, ἀλλὰ ὁ καρπὸς μῆς μακρῶς καὶ ἐπίπονης ἐργασίας, ἀλλὰ ὁ ἐλπίδες ποῦ μοῦ δίνουν μερικοὶ φίλοι, ὅτι ἐν μέρει τοῦλάχιστον θὰ δῶ κάποια ἀνταπόδωσιν αὐτῆς τῆς ἐργασίας, μὲ ἠνθαρρόνισιν καὶ μὲ κἀνὴ νὰ πιστεῶ ὅτι κἀποτε θὰ βρῶ σ' αὐτὰ τὰ παιδιὰ μὲ παρηγοριά. Ἐσὺ ὁ ἴδιος ἀγαπημένε φίλε, μοῦ εἰδεῖξες κατὰ τὴν τελευταία σου παραμονὴν στὴν πόλιν αὐτὴ τὴν εὐαρέσκειάν σου. Αὐτὴ ἡ ἐπιδοκιμασίᾳ μοῦ δίνει πρὸ πάντων τὸ θάρρος νὰ σοῦ τὰ παρουσιάσω, καὶ μὲ σφίηνε νὰ ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ εἶναι ὀδυτέα ἀνάσιν τῆς εὐνοίας σου. Εἶθε νὰ τὰ δεχθῆς μὲ καλωσύνη, καὶ νὰ σ' εὐχαριστοῦ νὰ γίνῃς ὁ πατέρας, ὁ δὴγός, καὶ ὁ φίλος τους. Σὲ παρακαλῶ ὁμως νὰ δῆς μὲ ἐπιείκεια τὰ ἐλαττώματά τους, τὰ ὅποια μπορεῖ νὰ μοῦ ἐκρυφῇ τὸ μεροληπτικὸ μάτι τοῦ πατέρα, καὶ μὴ προσέχοντας σ' αὐτὰ νὰ διατηρήσῃ τὴν εὐγενικὴ φιλίαν σου, γι' αὐτὸν ποῦ τόσο τὴν ἐκτιμῶ.

Στὸν Gottfried Freiherr von Jacquin

Πράγα 14 Ἰανουαρίου 1787

. . . Στὶς ἑξ πῆγας μὲ τὸν κόμητα Ζονας στὸν λεγόμενον χορὸ τοῦ Breilfeld, ὅπου συνήθως νὰ συγκεντρώνεται τὸ ἄθος τῶν καλλονῶν τῆς Πράγας. Αὐτὸ ἦταν κάτι γιὰ σὰς ἀγαπητὸ μου φίλε. Νομίζω δὲν σὰς βλέπω νὰ τρέχετε πίσω ἀπ' ἄλλες αὐτῆς τῆς ὄραϊς κυρίες. Ὅχι νὰ τρέχετε, νὰ κουταίνετε, τὸ πιστεύετε; Δὲν χόρφεα καθόλου, καὶ δὲν ἔφαγα τίποτα. Τὸ πρῶτο γιὰτὶ ἤμουν πολὺ κουρασμένος, καὶ τὸ ἄλλο γιὰτὶ εἰ-

μα βλάκας ἀπὸ τὴν κούνια. Ἔβλεπα ὁμως μὲ πολλὴ εὐχαρίστησιν ἄλλους αὐτοῦς τοῦς ἀνθρώπους, νὰ χοροπηδοῦν μὲ τὴ μουσικὴ τοῦ «Φιγκαρό» μου, ἀλλαγμένη σὲ *contre-dance* καὶ σὲ γερμανικοὺς χορούς. Γιὰτὶ ἔδω δὲν μιλᾶνε γιὰ τίποτ' ἄλλο παρὰ γιὰ τὸν Φιγκαρό. Δὲν παίζουν, δὲν τραγουδοῦν δὲν σφουρίζουν ἄλλο ἀπὸ τὸν Φιγκαρό. Δὲν πᾶνε σὲ ἄλλη δπερα ἀπὸ τὸν Φιγκαρό, καὶ πάντα Φιγκαρό. Ἀλήθεια μεγάλῃ τιμῇ γιὰ μένα. . .

Τὸ τελευταῖο γράμμα στὸν πατέρα του
(ἡ 23 Μαΐου 1787).

Βιέννη 4 Ἀπριλίου 1787

. . . Αὐτὴ τὴ στιγμὴ μπαθαῖνω ἕνα νέο ποῦ μὲ σασκίζει—τόσο ὀθλον καθ' ὅσον ἀπὸ τὸ τελευταῖο σας γράμμα ὀπθετα ὅτι τώρα δόξα τῷ Θεῷ πάτε πολὺ καλά. Τώρα μὲς πληροφοροῦμαι ὅτι εἶσθε πραγματικὰ ἔρρωστος. Μὲ πόσῃ ἀνυπομονασίᾳ περιμένω ἕνα καθουχαστικὸ νέο ἀπὸ σὰς τὸν ἴδιον εἶναι περριττὸ νὰ σὰς τὸ πᾶ. Καὶ τὸ ἐλπίζω μολοντὸ ποῦ ἔχει γίνῃ πιά συνήθεια νὰ περιμένω σ' ἄλλες τὶς περιστάσεις πάντα τὸ χειρότερο. . .

Στὸν Gottfried von Jacquin

Πράγα 4 Νοεμβρίου 1787

. . . Στὶς 29 Ὀκτωβρίου ἀνέβηκε στὴ σκηνὴ ἡ δπερὰ μου Ντόν Τζιοβάννι, καὶ μάλιστα μὲ ἀφάνταστὴ ἐπιτυχία.—Χθὲς παῖχθηκε γιὰ τετάρτη φορὰ καὶ ὀς ἔς ἐρευγητικὴ μου. Λογαριάζω νὰ φύγω ἀπὸ δῶ στὶς 12 ἢ στὶς 13 τοῦ μηνός. Μὲ τὴν ἀφίξιν μου θὰ ἔχετε καὶ τὴν ἄρια γιὰ νὰ τὴν τραγουδήσετε, σημειώστε, μετὰ ὅς μας. Θὰ ἐπιθυμοῦσα, ἕνα μόνο βράδι, νὰ ἦσαν ἔδω οἱ καλοὶ μου φίλοι—ἰδιαίτερός σας καὶ ὁ Bridi—γιὰ νὰ πάρετε μέρος στὴ χαρὰ μου. . .

Στὴν γυναῖκα του

Φρανκφούρτη 31 Ὀκτ. 1790

. . . Εἶμαι χαρούμενος σὰν παιδί, ποῦ θάμαι πάλι κοντὰ σοῦ. Ἄν μποροῦσαν νὰ δοῦν οἱ ἄνθρωποι μέσα στὴν καρδίαν μου οὐχεδὸν νὰ ντροπόμενα, δλα εἶναι κρῖα γιὰ μένα, παγομένα. Ἄν ἦσουν κοντὰ μου θὰ εὐρισκα ἴσως στὸ εὐγενὲς φέροισμ τῶν ἄλλων πρὸς ἐμένα περισσότερὴ εὐχαρίστησιν,—ἀλλὰ ἔτσι εἶναι δλα τόσο ἄδεια. . .

Στὸν ντὰ Πόντε; (γραμμῆν Ἰταλικὰ)

Βιέννη Ἰούλιος 1791

Ἀγαπητὸν μου κόριε!

Ἀλήθεια θὰ ἐπιθυμοῦσα ν' ἀκολουθῶ τὴν συμβουλή σας—ἀλλὰ πῶς νὰ τὸ κατορθώσω; Τὸ κεφάλι μου εἶναι ἕνα χάος. Ἐκᾶνα εἶναι μποροῦσα ἀλλὰ ἡ ἐκόντα τοῦ ἀγνώστου δὲν φεύγει ἀπὸ τὰ μάτια μου. Τὸν βλέπω ἀδιάκοπα. Μὲ παρακαλεῖ, μὲ πῆζει μοῦ ἐπιβάλλει τὴν ἐργασία. Γι' αὐτὸ ἐξακολουθῶ νὰ γράφω αὐτὸ μὲ κουράξι λυγώτερον ἀπὸ τὴν ἀνάπαυσιν. Κατὰ βάθος δὲν πρέπει νὰ μπορεῖ νὰ μὲ φοβίσῃ τίποτα πιά. Τὸ αἰσθάνομαι τόσο καλά ποῦ δὲν χρειάζομαι ἀποδείξεις. Ἡ ὄρα σημαίνει. Εἶμαι ἔτοιμος νὰ πεθᾶνω. Παῦς νὰ χαίρομαι γιὰ τὴν ἰκανότητάς μου. Τὶ ὄραϊα ποῦ ἦταν ἡ ζωῇ. Ἡ σταδιοδρομία μου ἄρχισε μὲ τὶς λαμπρότερες προϋποθέσεις. Ἀλλὰ κανεὶς δὲν μπορεῖ ν' ἀλλάξῃ τὸ δστρο του. Κανεὶς δὲν εἶναι κῆριος τοῦ ἑαυτοῦ του. Μὲ ἱλαρὸ πρόσωπο κρέπει κανεὶς ν' ἀντικρῖξῃ εἰς τοῦ ἔχει ὄραϊς ἡ μοῖρα. Κί' ἔτσι, τελειῶν τὸ ἐπιτάφιο δσμα μου. Δὲν πρέπει νὰ τ' ἀρῶσω ἡμετέλες.

Μετὰφρασι Γ. Α. Τ.

« ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ »